

Gimnazjum nr 5
im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego
w Mysłowicach

Szkolny Program Profilaktyki
na lata 2016/2017 , 2017/2018, 2018/2019

Mysłowice, wrzesień 2016

Wstęp

Profilaktyka rozumiana jest jako proces wspomagania człowieka w radzeniu sobie z trudnościami zagrażającymi prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu a także ograniczanie i likwidowanie czynników niekorzystnych dla zdrowia i życia człowieka. Realizowana jest między innymi na gruncie szkolnym we współpracy ze środowiskiem lokalnym.

Szkoła jest miejscem działalności zadaniowej uczniów i może wyzwalać trudności młodzieży związane z przyjmowaniem odpowiedzialności za siebie i innych. Jest miejscem intensywnego rozwoju w zakresie funkcjonowania interpersonalnego i społecznego w grupie rówieśniczej. Wypełnia znaczną część aktywnego życia młodzieży. Jest miejscem konfrontacji autorytetów i kształtowania się poczucia własnej wartości. Z perspektywy rodziców szkoła jest terenem weryfikacji oczekiwań związanych z własnym dzieckiem.

Treści Szkolnego Programu Profilaktyki wynikają ze szkolnego programu nauczania. Szkolny Program Profilaktyki jest skorelowany z podstawowymi dokumentami wyznaczającymi zakres działań edukacyjno-wychowawczych oraz opiekuńczych.

Szkolny Program Profilaktyki w Gimnazjum nr 5 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Mysłowicach jest wynikiem diagnozy, w której uwzględniono potrzeby rozwojowe uczniów, wymagania rodziców oraz potrzeby wynikające ze specyfiki środowiska. Stanowi integralną część statutu szkoły, jest skorelowany z Programem Wychowawczym Szkoły.

Założenia programu profilaktyki oparte są na zapobieganiu zagrożeniom, jakie mogą napotykać młodzi ludzie na drodze rozwoju oraz na korygowaniu zachowań. W takim nurcie zakłada się, że rozwój może naturalnie przebiegać bez większych zakłóceń, o ile efektywne będą działania profilaktyczne (ochrona przed zagrożeniami, skuteczne radzenie sobie podczas konfrontacji z nimi, działania zaradcze w celu zminimalizowania ich ewentualnych skutków, opóźnianie inicjacji zachowań ryzykownych). Zapobieganie odpowiada profilaktyce uniwersalnej kierowanej do całej społeczności uczniowskiej i selektywnej kierowanej do grup zwiększonego ryzyka.

Korygowanie natomiast obejmuje profilaktykę wskazującą, która kierowana jest do grup zwiększonego ryzyka, u których wystąpiły zwiastuny zachowań dysfunkcyjnych.

Wychowanie zatem jest ciągłym procesem doskonalenia się wychowanka, który poprzez swoje wybory i działania rozwija się i usprawnia swoje zdolności do bycia w pełni człowiekiem.

Prowadzenie wychowanka do rozpoznawania i wyboru dobra, jak i zabezpieczenie go przed złem należy do stałej troski nauczycieli. Wskazanie ideału i pomoc w dążeniu do niego oraz ochrona i ingerowanie gdy pojawi się na tej drodze zagrożenie stanowią stałe elementy towarzyszenia dziecku w rozwoju.

Zadaniem szkolnej profilaktyki jest chronienie dzieci i młodzież przed zagrożeniami przez działania wychowawczo–dydaktyczne, a także reagowanie w sytuacjach rozpoznawania pierwszych prób podejmowania zachowań ryzykownych poprzez odwoływanie się do specjalisty.

Poziomy profilaktyki

Profilaktyka to proces, który wspiera zdrowie poprzez stwarzanie ludziom możliwości uzyskania pomocy potrzebnej im do konfrontacji ze złożonymi, stresującymi warunkami życia oraz przez umożliwienie im osiągnięcie subiektywnie satysfakcjonującego, społecznie akceptowanego, bogatego życia .

Zapobieganie zachowaniom ryzykownym może dokonywać się na różnych poziomach. W związku z tym wyróżnia się profilaktykę pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia:

Profilaktyka pierwszego stopnia to działanie mające na celu: z jednej strony - promocję zdrowia i przedłużenie życia człowieka, zaś z drugiej zapobiegania pojawianiu się problemów związanych z zachowaniami dysfunkcjonalnymi. Szczególnie wyraźnie akcentuje się tutaj budowanie i rozwijanie różnorodnych umiejętności radzenia sobie z wymogami życia, albowiem deficyty w tym zakresie są powszechnie spotykane w populacji osób dysfunkcjonalnych. Równie ważne jest dostarczanie rzetelnych informacji, dostosowanych do specyfiki odbiorców. Może być kierowana do wszystkich uczniów.

Profilaktyka drugiego stopnia ma na celu ujawnianie osób z grupy ryzyka dysfunkcjonalności oraz pomaganie im w redukcji tego ryzyka (a więc zapobieganie rozwojowi zaburzeń).

Profilaktyka trzeciego stopnia zakłada działania interwencyjne po wystąpieniu dysfunkcji. Jej celem z jednej strony jest przeciwdziałanie pogłębianiu się procesu chorobowego, zaś z drugiej - umożliwienie osobie objętej terapią i rehabilitacją powrotu do społeczeństwa, prowadzenia w nim satysfakcjonującego i społecznie akceptowanego trybu życia, wolnego od patologii.

Szkolny program profilaktyki to program profilaktyki środowiskowej, to znaczy taki, w którym obiektem działań jest całe środowisko szkolne. Na terenie szkoły prowadzona jest profilaktyka pierwszego i drugiego stopnia.

Profilaktyka zatem to działanie skierowane na:

- wspomaganie człowieka,
- ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka,
- inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które ma na celu zapobieganie pojawianiu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska w konkretnej społeczności, np. szkolnej.

Mimo wdrażania prawidłowych oddziaływań wychowawczych dzieci i młodzież jednak zachowują się ryzykownie ponieważ nie mogą lub nie potrafią funkcjonować inaczej. Tego typu zachowania są wtedy ich własnym sposobem przystosowania się do istniejącej sytuacji. Wyeliminowanie jednego zachowania ryzykownego może powodować pojawienie się innych. W literaturze przedmiotu można zetknąć się z koncepcjami, wg których to, jakie zachowanie ryzykowne podejmują uczniowie z różnych grup ryzyka, jest często kwestią przypadku, pojawienia się odpowiedniej okazji.

Teoria Zachowań Problemowych (wg R. i S.L. Jessorów) wskazuje, że różne zachowania ryzykowne pełnią podobną funkcję w życiu jednostki, co zachowania konwencjonalne. Służą zaspokajaniu tych samych potrzeb, np. miłości, akceptacji, przynależności lub pozwalają realizować takie same cele rozwojowe, np. uzyskanie niezależności od rodziców.

Warto w gronie pedagogicznym poświęcić trochę czasu na zrozumienie uwarunkowań, motywów zachowań swoich wychowanków i zanim podejmiemy działania uzyskać przekonanie, że wiemy dlaczego wybieramy akurat taką, a nie inną formę aktywności.

Skuteczność profilaktyki wymaga spełnienia niżej wymienionych warunków:

- musi wynikać ze świadomości zagrożeń prawidłowego procesu wychowawczego i gotowości do współdziałania w zmianie istniejącej sytuacji wychowawczej,
- konfrontować człowieka - ucznia z niebezpieczeństwem, ryzykiem,
- musi przekonać odbiorcę, że niebezpieczeństwo, ryzyko dotyczy również jego i równocześnie, że w jego mocy leży skuteczna ochrona siebie i innych.

W związku z tym zadaniem profilaktyki w szkole jest inicjowanie, uruchamianie takich działań, które wprowadza pożądane zmiany w funkcjonowaniu młodego człowieka – ucznia.

Warto sprecyzować zatem co oznacza wyrażenie **zachowanie ryzykowne**.

Czynniki ryzyka i czynniki chroniące:

Terminem **zachowania ryzykowne** określa się różne nieprawidłowe zachowania ucznia niebezpieczne zarówno dla zdrowia fizycznego i psychicznego, jak i dla jego otoczenia społecznego .

Różne czynniki sprawiają, że dziecko zachowuje się zgodnie z normami i oczekiwaniami społecznymi lub podejmuje zachowania ryzykowne.

Termin **zagrożenie/ryzyko** często pojawia się w literaturze specjalistycznej, poświęconej edukacji, psychologii. Nauczyciele często używają tego terminu do opisu dzieci i młodzieży, którym grozi wypadnięcie z systemu edukacyjnego albo w odniesieniu do młodzieży, która nie przyswoiła sobie umiejętności poradzenia sobie w trudnych sytuacjach. Zakłada się, że u dzieci pochodzących z rodzin, gdzie panują ciepłe, pełne miłości i troski relacje z rodziną i przyjaciółmi, ryzyko wystąpienia problemów w przyszłości jest zdecydowanie mniejsze. Bez względu na to w jakich warunkach wychowuje się młody człowiek zdarza się, że będzie musiał zderzyć się z trudnymi sytuacjami, a poziom indywidualnej odporności jest uwarunkowany także wieloma bieżącymi doświadczeniami.

Pamiętając o tym, iż wychowanie, to proces wspomagania wychowanka w rozwoju, ukierunkowany na osiągnięcie pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej, możemy określić, na jakie czynniki ryzyka narażeni są młodzi ludzie.

Czynniki chroniące:

Czynniki budujące odporność:

Do klasycznych czynników chroniących i budujących odporność zaliczamy:

- **środowisko rodzinne** – to najważniejszy ze wszystkich czynników wpływających na prawidłowy rozwój psychospołeczny dziecka - zaangażowanie w życie dziecka.
- **otoczenie społeczne, pozarodzinne** – dziecko czerpie wsparcie z otoczenia społecznego – szkoły, środowiska lokalnego lub osób, które są mu bliskie, np. rówieśników. Troska ze strony innych osób spoza rodziny zwiększa u dziecka odporność i niepodatność na sytuacje zagrażające. Szczególnie jest tutaj ważna rola nauczyciela, który dla nastolatka może stać się drugą, co do ważności, osobą znaczącą. Jest oceniany jako bardziej obiektywny od rodziców, toteż jego opinie mają wielki wpływ na formującą się osobowość ucznia (samoocenę, emocje, obraz świata). Relacje nauczyciela z uczniem mogą decydować o pozycji socjometrycznej ucznia, mają wpływ na procesy i role grupowe w klasie. Wsparcie ze strony nauczyciela może rekompensować brak wsparcia ze strony rodziców i rówieśników.

- **środowisko rówieśnicze** - kontakty z rówieśnikami akceptującymi normy społeczne, z aspiracjami edukacyjnymi, prospołecznymi to kolejne źródło wsparcia dla dziecka zagrożonego.

- **cechy osobowości** – dzieci i młodzież cechujące się odpornością – **superdzieciaki**, które radzą sobie z wyzwaniem w sposób społecznie akceptowany. Ich pozytywne podejście do problemów życiowych i szukanie konstruktywnych rozwiązań pozwalają w optymalny sposób rozwiązać emocjonalnie ryzykowne doświadczenia.

Analizując czynniki dobrostanu możemy stwierdzić, że tak naprawdę nie są one czymś niezwykłym, ponieważ są to uwarunkowania, które towarzyszą prawidłowemu rozwojowi młodego człowieka i służą procesowi adaptacji w środowisku, w którym żyje on i dorasta. Trzeba pamiętać, że ich istnienie w jakimś wymiarze przynależy jest wszystkim dzieciom. Co z tego wynika? Naukowe rozważania o czynnikach chroniących i wspierających rozwój wskazują, że należy je traktować nie tylko w obszarach ochrony przed zagrożeniami, ale także w obszarach pozytywnego rozwoju dzieci i młodzieży. Takie podejście pozwala na integralne potraktowanie obszaru wychowania, profilaktyki i promocji zdrowia w szkole/placówce. Działań, które tradycyjnie funkcjonowały oddzielnie.

Działania profilaktyczne

W stosunku do stopnia ryzyka profilaktyka jest prowadzona na kilku poziomach (za: H. Mrazek i R. Hagerty, 1994):

Profilaktyka uniwersalna

- jest adresowana do wszystkich uczniów w określonym wieku, bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotyczy znanych, w znacznym stopniu rozpowszechnionych zagrożeń, np. przemocy, czy używania substancji psychoaktywnych. Na tym poziomie wykorzystywana jest ogólna wiedza na temat zachowań ryzykownych, czynników ryzyka i chroniących, danych epidemiologicznych (są to głównie wyniki badań naukowych, dotyczące między innymi palenia papierosów, picia alkoholu, informacje o wieku inicjacji).
- celem ma być opóźnianie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych. W dużej mierze działania profilaktyczne skupiają się na tworzeniu wspierającego, przyjaznego klimatu szkoły, który pozytywnie wpływa na zdrowie psychiczne i poczucie wartości, motywowanie do osiągnięć uczniów i nauczycieli. Pozwalają także na czynny udział rodziców w życiu szkoły.

Profilaktyka selektywna skierowana jest na grupy zwiększonego ryzyka, wymaga dobrego rozpoznania w społeczności szkolnej grup uczniów zachowujących się ryzykownie lub znajdujących się w specyficznej sytuacji społecznej, rodzinnej. Informacje o uczniach szkoła gromadzi w toku codziennego procesu edukacji, szczególnie dotyczy to uczniów z deficytami poznawczymi, z rodzin dysfunkcyjnych itp. Dla dzieci i młodzieży znajdujących się w grupie podwyższonego ryzyka (np. z rodzin z problemem alkoholowym) organizowane są indywidualne lub grupowe działania profilaktyczne (terapia pedagogiczna, treningi umiejętności społecznych, socjoterapia).

Profilaktyka wskazująca to działania na rzecz jednostki wysokiego ryzyka, polegające na interwencji, terapii dzieci i młodzieży, przejawiających symptomy zaburzeń i wymagających specjalistycznego przygotowania do ich udzielania. Na tym poziomie, w profilaktykę częściej angażują się różne instytucje zewnętrzne, przygotowane do prowadzenia pomocy psychologicznej lub medycznej.

STRUKTURA ODDZIAŁYWAN PROFILAKTYCZNYCH:

Rada pedagogiczna:

- Wyznacza zadania w zakresie profilaktyki.
- Wskazuje zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych.

Wszyscy pracownicy szkoły:

- Współdziałają na rzecz profilaktyki, konsekwentnie realizują cele i zadania ujęte w Szkolnym Programie Profilaktyki.

Dyrektor szkoły:

- Monitoruje pracę nauczycieli i pracowników psychologiczno-pedagogicznych w zakresie profilaktyki,
- Inicjuje i organizuje przedsięwzięcia określone w SPP.

Nauczyciele:

- Współpracują z instytucjami wspierającymi wychowanie i profilaktykę, z pracownikami psychopedagogicznymi szkoły i dyrekcją szkoły.
- Integrują zespół klasowy ze szczególnym zwróceniem uwagi na uczniów klas pierwszych.
- Realizują programy prewencyjne bądź elementy tych programów zaakceptowane przez Radę Pedagogiczną i Dyrekcję szkoły.

- Biorą udział w szkoleniach na temat profilaktyki; mają możliwość samodzielnego opracowywania programów prewencyjnych.
- Dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptacji uczniów w klasie. Wyposażają uczniów w umiejętności radzenia sobie w trudnych sytuacjach.
- Realizują zadania zawarte w SPP we współpracy z rodzicami uczniów.
- Prowadzą szkolenia w ramach spotkań z rodzicami.

Pracownicy psychologiczno-pedagogiczni:

- Koordynują działania dotyczące zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla uczniów ze SPE.
- Rozpoznają indywidualne potrzeby uczniów oraz analizują przyczyny niepowodzeń szkolnych.
- Określają formy i sposoby udzielania uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej.
- Podejmują działania profilaktyczno-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktyki oraz Programu Wychowawczego w stosunku do uczniów, z udziałem rodziców i nauczycieli.
- Wspierają działania opiekuńczo-wychowawcze wynikające ze Szkolnego Programu Profilaktyki.
- Prowadzą współpracę z instytucjami wspierającymi realizację zadań profilaktycznych.

CELE OGÓLNE SZKOLNEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI

1. Ochrona ucznia przed zakłóceniami jego rozwoju.
2. Przeciwdziałanie uzależnieniom: alkohol, niktyna, środki psychoaktywne.
3. Przeciwdziałanie różnym formom agresji (szczególnej słownej, fizycznej, psychicznej).
4. Przeciwdziałanie nieuzasadnionej absencji na zajęciach szkolnych.
5. Przeciwdziałanie cyberprzemocy.
6. Przeciwdziałanie zaburzeniom odżywiania.

CELE SZCZEGÓŁOWE:

OBSZAR DZIAŁAŃ: UCZNIOWIE

1. Upowszechnianie zdrowego stylu życia wśród uczniów.
2. Kształtowanie i rozwój poczucia odpowiedzialności za siebie, własne życie i za innych.
3. Budowanie poczucia własnej wartości i stymulowanie rozwoju emocjonalnego.
4. Dostarczenie rzetelnej wiedzy o środkach psychoaktywnych i mechanizmie ich działania we wszystkich sferach życia.
5. Trening umiejętności odmawiania.
6. Upowszechnienie informacji statystycznych świadczących o tym, że większość nastolatków nie sięga po środki psychoaktywne.
7. Kształtowanie osobowości uczniów.
8. Kształtowanie umiejętności komunikacji interpersonalnej.
9. Kształtowanie i rozwój poczucia odpowiedzialności za siebie, własne życie i za innych.
10. Dostarczenie uczniom informacji czym jest zachowanie agresywne.
11. Nabywanie przez uczniów umiejętności radzenia sobie ze stresem i złością.
12. Nauka współpracy.
13. Nauka rozwiązywania konfliktów metodą negocjacji.
14. Zwiększenie motywacji do systematycznego uczęszczania na zajęcia szkolne.
15. Podniesienie poziomu odpowiedzialności za swoją naukę i zachowanie.
16. Wykształcanie i rozwój postawy obowiązkowości i punktualności

OBSZAR DZIAŁAŃ: RODZICE

1. Dostarczenie rodzicom informacji dotyczącego problemu korzystania ze środków uzależniających przez uczniów naszej szkoły.
2. Dostarczenie rodzicom wiedzy dot. uzależnień i mechanizmów ich działania.
3. Poinformowanie rodziców o instytucjach udzielających pomocy w zakresie uzależnień.
4. Rozwój współpracy rodziców ze szkołą.
5. Informowanie rodziców na temat przejawów agresji w naszej szkole.
6. Doskonalenie przez rodziców umiejętności wychowawczych.
7. Wzajemna pomoc w radzeniu sobie z przejawami agresji wśród uczniów.

8. Działania na rzecz bezpieczeństwa w szkole i poza nią.
9. Wypracowanie stałego i systematycznego kontaktu rodziców z wychowawcą klasy.
10. Zwiększenie odpowiedzialności rodziców za sposób informowania i dokumentacji zwolnień dziecka i usprawiedliwiania nieobecności w szkole.
11. Uświadomienie rodziców w zakresie prawnej odpowiedzialności za nierealizowanie przez dziecko obowiązku szkolnego.

OBSZAR DZIAŁAŃ: NAUCZYCIELE

1. Poznawanie uczniów i ich stosunku do środków psychoaktywnych.
2. Uaktualnienie informacji na temat używania środków uzależniających przez uczniów naszej szkoły.
3. Aktualizacja wiedzy dotyczącej narkotyków i mechanizmów ich działania oraz możliwości pomocy uczniom.
4. Rozwijanie umiejętności radzenia sobie z zachowaniami agresywnymi uczniów.
5. Zapoznanie nauczycieli z aktualnymi przepisami prawnymi dotyczącymi odpowiedzialności nieletnich za czyny karalne.
6. Wypracowanie stałego i systematycznego kontaktu rodziców z wychowawcą klasy.
7. Stały monitoring i kontrolowanie obecności uczniów na zajęciach.

Zadania organizacyjne uwzględniające wszystkich odbiorców

Zadanie	Sposób realizacji zadania	Odpowiedzialny za realizację	Osoby współpracujące	Uwagi o realizacji
1. Sondaż i diagnoza problemu	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmowy i spotkania dyskusyjne z młodzieżą. • Rozmowy i spotkania z rodzicami. • Rozmowy i spotkania z nauczycielami • Badania ankietowe. • Zbieranie informacji od instytucji wspierających profilaktykę. 	Dyrektor Wychowawcy Pedagog szkolny Nauczyciel świetlicy	Nauczyciele Rada Rodziców Samorząd Uczniowski Rodzice Pielęgniarka Policja MOPS	
2. Pomoc psychologiczno – pedagogiczna dla młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Pomoc w wyrównywaniu braków programowych poprzez: <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia dydaktyczno – wyrównawcze - terapia pedagogiczna (korekcja i kompensacja) - psychoterapia (indywidualna i grupowa). • Pomoc w kształtowaniu prawidłowych kontaktów interpersonalnych poprzez : <ul style="list-style-type: none"> - zajęcia edukacyjne służące rozwijaniu umiejętności psychospołecznych, 	Nauczyciele przedmiotów Pielęgniarka szkolna Pedagog szkolny Wychowawcy Nauczyciel świetlicy	Policja MOPS Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Samorząd Uczniowski Rodzice	

	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia edukacyjne służące poznaniu i kształtowaniu samooceny u młodzieży, - poszerzenie wiedzy na temat prawidłowości rozwojowych młodzieży, - zajęcia socjoterapeutyczne. • Dostarczenie wiedzy na temat zagrożeń zjawiskami patologii społecznej i możliwości przeciwdziałania uzależnieniom. • Prowadzenie edukacji prozdrowotnej - promocja zdrowia psychicznego - promocja zdrowego stylu życia wśród młodzieży, rodziców i nauczycieli, - motywowanie do podejmowania różnych form aktywności (rozwijanie zainteresowań) 			
<p>3. Wypracowanie efektywnych form współdziałania z rodzicami w rozwiązywaniu problemów młodzieży</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Porady i konsultacje młodzieży, rodziców i nauczycieli, w tym porady dotyczące rozmiaru zagrożeń i sposobów zapobiegania. • Zapewnienie obiegu informacji pomiędzy pracownikami szkoły i rodzicami poprzez stosowanie wypracowanych procedur. 	<p>Wychowawcy Pedagog szkolny Dyrektorzy Pedagog szkolny Wychowawcy Pedagog</p>	<p>Policja Kuratorzy Rodzinni Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych PPP Policja</p>	

	<ul style="list-style-type: none"> • Zajęcia psychoedukacyjne dla rodziców poszerzające ich umiejętności wychowawcze, w tym sposoby radzenia sobie z uzależnieniami. • Informowanie o możliwości uzyskania pomocy specjalistycznej. • Opracowanie informatora o placówkach, organizacjach i instytucjach świadczących pomoc osobom uzależnionym i zagrożonym uzależnieniem na terenie działania szkoły 	Pedagog szkolny	PPP MOPS Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy	
4. Wewnątrzszkolne doskonalenie nauczycieli dotyczące problematyki uzależnień i innych zjawisk patologii społecznej oraz sposobu podejmowania wczesnej interwencji w sytuacji zagrożenia uzależnieniem.	<ul style="list-style-type: none"> • Ocena poziomu umiejętności nauczycieli w zakresie realizacji zadań o których mówi rozporządzenie. • Ustalenie potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli. • Opracowanie planu doskonalenia nauczycieli. • Poszerzenie problematyki szkoleniowych rad pedagogicznych i zespołów samokształceniowych o tematykę związaną z profilaktyką i terapią uzależnień, wypaleniem zawodowym. 	Dyrektorzy Lider WDN Dyrektor Lider WDN Dyrektor		

	<ul style="list-style-type: none"> • Propagowanie studiów podyplomowych, kursów kwalifikacyjnych i innych kursów doskonalących z zakresu terapii uzależnień, socjoterapii 	Dyrektor		
5. Edukacja prawna młodzieży, rodziców i nauczycieli	<p>Prowadzenie zajęć z edukacji prawnej w zakresie problemów związanych z patologią społeczną we współpracy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kuratorami sądowymi, - sadem rodzinnym i nieletnich, - rodzicami z wykształceniem prawniczym - policją 	<p>Wychowawcy</p> <p>Pedagog szkolny</p>	<p>Policja</p> <p>Sąd Rejonowy w Mysłowicach</p>	
6. Współdziałanie z PPP, Poradniami Zdrowia Psychicznego i in. Specjalistycznymi działającymi na rzecz zdrowia psychicznego młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> • Nawiązanie współpracy z poradniami zdrowia psychicznego i innymi specjalistycznym 	Pedagog szkolny	Pielęgniarka szkolna	

Plan działań profilaktycznych

Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące (zadania do realizacji)	Odpowiedzialni	Efekty oddziaływań
<p>Agresja słowna i fizyczna. Zachowania społeczne mające formy przemocy emocjonalnej, słownej i psychicznej (np. zastraszanie, poniżanie, wykluczenie).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omówienie z uczniami mechanizmów oraz metod radzenia sobie z agresją. • Zapoznanie uczniów z obowiązującymi w szkole regulaminami oraz Katalogiem Paw i Obowiązków Ucznia. • Organizowanie zajęć warsztatowych z zakresu kluczowych kompetencji społecznych. • Projekcja na godzinach wychowawczych i innych zajęciach dostępnych filmów profilaktycznych, Opracowanie klasowych kontraktów lub innych form umowy, dotyczących eliminacji zachowań agresywnych. • Indywidualne konsultacje i opieka pedagogiczna. • Organizowanie spotkań z funkcjonariuszem KMP • Realizacja ogólnopolskich lub miejskich programów prewencyjnych . • Organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego: pozalekcyjne zajęcia sportowe, kółka zainteresowań, imprezy szkolne i klasowe, wyjścia do kina, teatru itp. • Organizowanie zajęć socjoterapeutycznych. • Zapoznanie uczniów z dostępną w bibliotece lekturą 	<p>dyrektor,</p> <p>wychowawcy klas,</p> <p>nauczyciele,</p> <p>pedagog szkolny,</p> <p>nauczyciel wychowawca</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie umiejętności radzenia sobie z emocjami, stresem w sytuacjach kryzysowych. • Zwiększenie współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym w oddziaływaniach profilaktycznych. • Poszerzenie wiedzy rodziców/prawnych opiekunów, nauczycieli i uczniów dotyczącej odpowiedzialności prawnej nieletniego. • Skuteczne zapobieganie szerzeniu się agresji i przemocy, minimalizowanie ich skutków.

	<p>dotyczącą poruszanych problemów.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie z procedurami i przepisami prawnymi dotyczącymi ucznia jako ofiary i sprawcy przemocy. • Przeprowadzanie szkoleń dla rodziców podczas zebrań z rodzicami. Dostarczenie informacji rodzicom na temat różnych przejawów agresji wśród młodzieży i jej przyczyn. • Ścisła współpraca wychowawców, nauczycieli, pedagoga, psychologa, dyrekcji ze środowiskiem lokalnym. 	<p>pedagog wychowawcy klas,</p>	
<p>Zjawisko cyberprzemocy, zagrożenia płynące z niewłaściwego korzystania z mediów (Internet, TV, radio, video, czasopisma)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Diagnozowanie środowiska pod kątem zagrożenia cyberprzemocą. • Organizowanie zajęć warsztatowych , godzin wychowawczych, udział w akcjach i kampaniach profilaktycznych • Organizowanie wycieczek, rajdów, koncertów, wystaw, i innych form zajęć pozalekcyjnych jako alternatywy spędzania czasu wolnego. 	<p>dyrektor, pedagog wychowawcy klas, nauczyciele wychowawcy klas</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie zagrożeń wynikających z przebywania w sieci. • Poznanie alternatywnych, pozytywnych form spędzania czasu wolnego. • Nabycie umiejętności świadomego korzystania ze środków masowego przekazu. • Zwiększenie czujności rodziców opiekunów prawnych na wszelkie niebezpieczeństwa wynikające z korzystania z mediów. • Uświadomienie rodzicom zagrożeń wynikających z niekontrolowanego korzystania z mediów przez ich dzieci.

<p>Palenie papierosów, picie alkoholu, środki psychoaktywne</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Podejmowanie tematyki profilaktycznej, programów prewencyjnych lub ich elementów dotyczących problematyki antynikotynowej i antyalkoholowej • Projekcja na godzinach wychowawczych i innych zajęciach dostępnych filmów profilaktycznych, • Udział w akcjach promujących zdrowy styl życia • Wzmocnienie kontroli w miejscach, w których uczniowie podejmują zachowania ryzykowne. • Przygotowanie referatów, prezentacji, projektów przez uczniów na temat zagrożeń płynących z uzależnień. • Organizowanie różnorodnych form spędzania czasu wolnego: pozalekcyjne zajęcia sportowe, kółka zainteresowań, imprezy szkolne i klasowe, wyjścia do kina, teatru itp. • Udział w zajęciach oferowanych przez instytucje świadczące pomoc w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień. • Informowanie rodziców/ opiekunów prawnych o ofercie instytucji pomocowych. • Zapoznanie uczniów z dostępną w bibliotece lekturą dotyczącą poruszanych problemów. • Organizowanie szkoleń, warsztatów, spotkań mających na celu dostarczenie nauczycielom wiedzy o profilaktyce uzależnień. 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka szkolna,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Uświadomienie zagrożeń wynikających z kontaktu z substancjami psychoaktywnymi. • Wzrost świadomości wychowawczej rodziców w zakresie profilaktyki. • Uświadomienie konsekwencji prawnych związanych z łamaniem prawa dotyczącego posiadania środków odurzających.
---	--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Kierowanie wniosków z prośbą o wydanie stosownych zarządzeń opiekuńczych lub wychowawczych w przypadku stwierdzenia rażących zaniedbań w wykonywaniu władzy rodzicielskiej. 		
<p>Zaburzenia w zdrowym stylu życia, a przede wszystkim odżywianiu: (diety restrykcyjne: bulimia, anoreksja).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Omawianie zagadnień dot. prawidłowego odżywiania na lekcjach biologii, wychowania fizycznego, wychowania do życia w rodzinie, edukacji dla bezpieczeństwa oraz na godzinach wychowawczych: <ul style="list-style-type: none"> - prawidłowe odżywianie (anoreksja, bulimia, diety restrykcyjne), - higiena - czynny i bierny wypoczynek - pierwsza pomoc przedmedyczna. • Udział w programie promocji zdrowia „Trzymaj formę” . • Propagowanie aktywności ruchowej: <ul style="list-style-type: none"> - organizacja wycieczek szkolnych -organizacja wycieczek rowerowych -organizacja pieszych rajdów - aktywny udział w imprezach sportowych oraz w zawodach szkolnych i międzyszkolnych. 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny, pielęgniarka nauczyciel , pielęgniarka szkolna,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie świadomości na temat prawidłowego odżywiania. • Zdobycie umiejętności rozwiązywania problemów i pokonywania trudności związanych z okresem dojrzewania. • Wiedza na temat chorób XXI wieku i zagrożeń z nimi związanych. • Uświadomienie znaczenia aktywności fizycznej dla rozwoju młodego organizmu. • Poznanie alternatywnych, pozytywnych form spędzania czasu wolnego.

<p>Przestrzeganie dyscypliny szkolnej i porządku prawnego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zapoznanie uczniów ze Statutem szkoły i obustronne respektowanie jego przepisów. • Przestrzeganie i poszanowanie obowiązujących na terenie szkoły regulaminów. • Zapoznanie młodzieży z odpowiedzialnością prawną dotyczącą dewastacji w miejscach publicznych na podstawie UPN • Dbanie o wystrój sal lekcyjnych, korytarzy oraz sprzętu i wyposażenia szkoły. 	<p>dyrektor, wychowawcy klas, nauczyciele, pedagog szkolny,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie umiejętności radzenia sobie z emocjami, stresem w sytuacjach kryzysowych. • Zwiększenie współpracy z rodzicami i środowiskiem lokalnym w oddziaływaniach profilaktycznych. • Poszerzenie wiedzy rodziców/prawnych opiekunów, nauczycieli i uczniów dotyczącej odpowiedzialności prawnej nieletniego. • Skuteczne zapobieganie zniszczeniom mienia szkolnego.
<p>Odpowiedzialność za bezpieczeństwo swoje i innych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Dbanie o bezpieczeństwo w drodze do i ze szkoły, na terenie szkoły, pracowni przedmiotowych . • Udzielanie pierwszej pomocy w drobnych urazach. • Bezpieczne sposoby spędzania czasu wolnego. <p>- kąpieliska - tereny sportowe, - dyskoteka, - jazda rowerem,</p>	<p>Wychowawcy Pedagog szkolny Inspektor BHP Dyrektor Rada Rodziców</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie znajomości zapisów w regulaminach szkolnych oraz znajomości sygnałów alarmowych i planu ewakuacji. • Zwiększenie bezpieczeństwa w szkole dzięki respektowaniu i znajomości przepisów bezpieczeństwa. • Zwiększenie znajomości przepisów ruchu drogowego w celu bezpiecznego poruszania się po

			<p>drogach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie świadomości udzielania pomocy w drobnych urazach oraz wzywania pomocy dla osób w wypadku. • Zwiększenie świadomości dbałości o bezpieczeństwo swoje i innych.
<p>Rozbudzanie wrażliwości społecznej – wolontariat</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Poszanowanie wartości człowieka: <ul style="list-style-type: none"> - otwartość na potrzeby innych - formowanie pozytywnego stosunku do ludzi ubogich, starszych, chorych, bezdomnych. • Rozwijanie poczucia wartości i przydatności indywidualnego i grupowego działania na rzecz innych. • Podejmowanie działań w ramach wolontariatu • Podział stypendiów szkolnych, dożywianie, pomoc rzeczowa dla uczniów • Organizowanie na rzecz potrzebujących: <ul style="list-style-type: none"> - zbiórek rzeczowych - zbiórek pieniężnych - imprez, loterii. 	<p>Wychowawcy Pedagog szkolny Opiekun Koła PCK Opiekun Klubu Wolontariusza Samorząd Uczniowski Wicedyrektor</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększenie zaangażowania w programy wsparcia rówieśniczego, akcje charytatywne. • Wdrożenie do szacunku godności drugiego człowieka, wrażliwości i zrozumienia dla ludzi w trudnych sytuacjach życiowych. • Ukierunkowanie działalności ku wartościom ponadindywidualnym. • Zwiększenie zaangażowania w bezinteresowną pomoc. • Objęcie uczniów znajdujących się w trudnej sytuacji pomocą materialną i dożywianiem

PRZEWIDYWANE EFEKTY:

- Zmniejszenie ilości zachowań ryzykownych wśród uczniów
- Zwiększenie wśród uczniów świadomości z zakresu wpływu postrzegania siebie i aktywności na dalsze życie
- Większe zaangażowanie uczniów w pracę na rzecz szkoły i środowiska
- Wzrost zainteresowania uczniów zajęciami dodatkowymi
- Wzrost liczby uczestników konkursów i akcji szkolnych i pozaszkolnych
- Zwiększenie motywacji uczniów do nauki, a w efekcie osiągnięcie lepszych wyników w nauce
- Wzrost zainteresowania uczniów i rodziców możliwością korzystania z doradztwa zawodowego
- Wzrost wiedzy rodziców z zakresu wychowania dziecka
- Wzrost wiedzy z zakresu profilaktyki samobójstw, agresji i przemocy oraz profilaktyki uzależnień

EWALUACJA:

- Analiza dokumentacji szkolnej
- Obserwacja uczniów

Oceny efektów realizacji SPP, obok bieżącego monitorowania, dokonuje się w trakcie posiedzeń RP – podsumowujących pracę w pierwszym i drugim półroczu roku szkolnego. Podstawą do formułowania ocen będą narzędzia stosowane w ramach wewnątrzszkolnego mierzenia jakości pracy szkoły, czyli sprawozdania, analizy, dane statystyczne, obserwacje, hospitacje, zapisy w dokumentacji, badania ankietowe, opinie, wnioski, zgłoszone innowacje i projekty działań, programy, scenariusze, analiza wyników egzaminów wewnętrznych i zewnętrznych.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z. Kwietnia 1997 r.
- Konwencja o prawach dziecka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r., ratyfikowana przez Polskę 30 kwietnia 1991r.
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
- Ustawa o postępowaniu w sprawach nieletnich (tekst jednolity) z dnia 26 października 1982r.
- Ustawa z dn. 7 września 1991r. o systemie oświaty.
- Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego z dnia 19 sierpnia 1994r. podaje w rozdziale 1, art. 1.1: "ochronę zdrowia psychicznego zapewniają organy administracji rządowej i samorządowej oraz instytucje do tego powołane".
- Ustawa z dnia 9 listopada 1995r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych.
- Ustawie z dnia 24 kwietnia 1997 roku o przeciwdziałaniu narkomanii.
- Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
- Rozporządzenie MENiS z 31 stycznia 2002r. - wprowadza zapis o podejmowaniu przez rady pedagogiczne uchwał o wprowadzeniu programu profilaktyki spójnego z programem wychowawczym.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 7 stycznia 2003 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz.U.03.11.114 z dnia 2003.01.29 z późn. zm.).
- Rozporządzenie MENiS 31 stycznia 2003 roku w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonych uzależnieniem.
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 25 czerwca 2003 r. w sprawie zakresu i organizacji profilaktycznej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą.
- Rozporządzenie MEN z 23 grudnia 2008 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół.

- Rozporządzenie MEN z dnia 17 listopada 2010r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 w sprawie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
- Konwencja o Prawach Dziecka uchwalona przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989r., ratyfikowana przez Polskę 30 kwietnia 1991r. Art. 27. 1. "Państwa - Strony uznają prawo każdego dziecka do poziomu życia odpowiadającego jego rozwojowi fizycznemu, psychicznemu, duchowemu, moralnemu i społecznemu".